

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา
ด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โดย นางสาวสาวิตรี ม่วงพรวน
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำนำ

ชุดกิจกรรม เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นี้ จัดทำขึ้นจากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน และรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี โดยเน้นที่กระบวนการในการ แสวงหาความรู้ของนักเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม และให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรม เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ด้านเศรษฐกิจ ชุดนี้ จะช่วยให้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

สารบัญ

	หน้า
คำชี้แจง	1
คำแนะนำสำหรับครู	2
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	3
ใบคำสั่ง	4
แบบทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	5
ใบความรู้ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ	6
ใบกิจกรรมที่ 1	9
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1	12
แบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	14
เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	15

คำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ด้านเศรษฐกิจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดระยะเวลาในการใช้ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดและส่วนประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. สารการเรียนรู้

พัฒนาการอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ด้านความรู้

- 1) อธิบายลักษณะทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยา
- 2) จำแนกปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางด้านการปกครองและเศรษฐกิจของอยุธยา

2.2 ด้านทักษะสังคม

- 1) นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และทักษะในการร่วมปฏิบัติงานกลุ่ม
- 2) นักเรียนมีทักษะในการนำเสนอผลงาน

2.3 ด้านเจตคติ

นักเรียนเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

3.1 ใบคำสั่ง

3.2 แบบทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ใบความรู้ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ด้านเศรษฐกิจ

3.4 ใบกิจกรรมที่ 1

3.5 เฉลยใบกิจกรรมที่ 1

3.6 แบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3.7 เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

คำแนะนำสำหรับครู

จุดประสงค์สำคัญประการหนึ่งของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น บทบาทของครูในการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้จึงควรเปลี่ยนจาก “ผู้สอน” โดยตรงมาเป็น “ผู้ดูแลและช่วยเหลือนักเรียน” แทน บทบาทครูผู้สอน มีดังนี้

1. เตรียมเอกสารสำหรับนักเรียนในการจัดกิจกรรมดังนี้

- 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 แผน
- 1.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมเท่ากับจำนวนนักเรียน
- 1.3 ใบกิจกรรมที่ 1 เตรียมเท่ากับจำนวนของนักเรียน เพื่อแจกให้นักเรียนทำ (เพราะไม่อนุญาตให้นักเรียนตอบคำถามลงในใบกิจกรรมในเล่มชุดกิจกรรมการเรียนรู้)
- 1.4 แบบทดสอบก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมเท่ากับจำนวนของนักเรียน

2. แจกชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมกับใบกิจกรรมที่ 1 และแบบทดสอบก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนทุกคน พร้อมทั้งชี้แจงวิธีเรียนโดยใช้กิจกรรมที่ถูกต้อง เช่น ต้องศึกษาด้วยตนเอง และปฏิบัติตามขั้นตอนหรือคำชี้แจงที่ระบุไว้ในบทเรียนแต่ละตอนอย่างเคร่งครัด

3. ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ยังไม่เข้าใจบทเรียน ศึกษาซ้ำอีกจนกว่าจะเข้าใจ

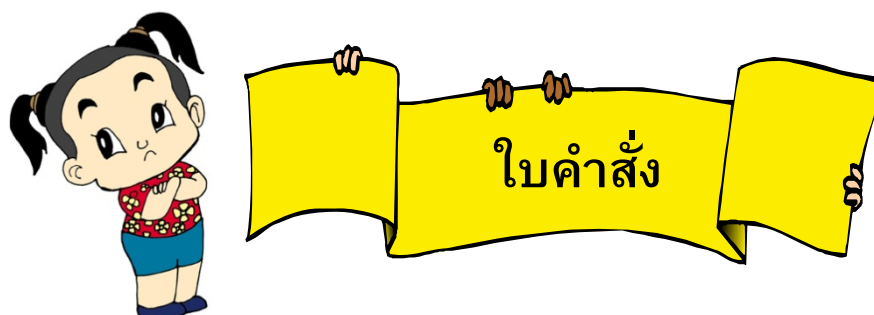
4. ครูคอยช่วยเหลือและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัยในบทเรียนได้ตลอดเวลา เพื่อสร้างความมั่นใจและความเข้าใจในบทเรียนให้แก่นักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

5. หลังจากนักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เล่มนี้จบลงทุกคน ครูอาจช่วยสรุปซักถาม หรือทบทวนอีกครั้งหนึ่งตามความจำเป็น เพื่อช่วยเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

ก่อนการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการ อาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้นักเรียนทำความเข้าใจ ในวิธีการศึกษาด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำที่แจ้งไว้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. **ไม่ควร**ขีด/เขียน ข้อความหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ลงในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
2. นักเรียนต้องช้อยส์คำตอบเอง **ห้าม**เปิดดูคำตอบก่อน
3. ให้ทำแบบทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ จากนั้นจึงตรวจดูคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน พร้อมทั้งบันทึกคะแนนที่ได้
4. ให้ศึกษาเนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ใบความรู้ เรียงตามลำดับไปที่ละหน้า **ไม่ควร**ศึกษาข้ามหน้า เนื่องจากได้มีการกำหนดบทเรียนไว้เรียงตามลำดับเนื้อหาและความยากง่ายไว้
5. เมื่อศึกษาจบในแต่ละใบความรู้ ให้นักเรียนทำงานตามคำสั่งของใบกิจกรรมนั้นๆ
6. นักเรียนสามารถตรวจคำตอบของใบกิจกรรมในหน้าถัดไป หากคำตอบของนักเรียนไม่ตรงกับเฉลย ให้นักเรียนกลับไปศึกษาเนื้อหาในของใบความรู้เดิมอีกครั้ง จนเข้าใจเนื้อหาและคำตอบได้ถูกต้อง โดยไม่ต้องแก้ไขคำตอบเดิม ศึกษาเช่นนี้ไปจนครบทุกหน้าและตอบคำถามทุกคำถาม
7. ทำแบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ ตรวจคำตอบจากเฉลย พร้อมทั้งบันทึกคะแนนที่ได้
8. ตรวจสอบความก้าวหน้า พร้อมทั้งพิจารณาข้อเสนอแนะที่แจ้งให้ทราบ
9. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้และใบกิจกรรมทุกชิ้นส่งครูหลังเสร็จการศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

คำสั่ง อ่านใบคำสั่งให้เข้าใจ แล้วปฏิบัติให้ครบทุกขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. แบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน ศึกษาคำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ และคำแนะนำสำหรับนักเรียน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารับ ใบกิจกรรมที่ 1 และแบบทดสอบก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กับครูหรือกล่องเอกสารที่ครูจัดเตรียมให้
3. ทำทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ โดยทำแบบทดสอบลงในแบบทดสอบที่ครูแจกให้ ซึ่งมีเหมือนกันกับในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
5. นักเรียนในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ด้านเศรษฐกิจ
6. นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมที่ระบุไว้ในใบกิจกรรมที่ 1 เพื่อสามารถช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ในส่วนเนื้อหา
7. ขณะปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนสามารถปรึกษากันในกลุ่มและสามารถขอคำแนะนำจากครูได้
8. ตอบคำถามในใบกิจกรรมที่ 1 และนักเรียนสามารถตรวจสอบคำตอบได้จากเฉลยใบกิจกรรม
9. ทำแบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ โดยทำแบบทดสอบลงในแบบทดสอบที่ครูแจกให้ ซึ่งมีเหมือนกันกับในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
10. ตรวจคำตอบจากเฉลยพร้อมทั้งบันทึกคะแนนที่ได้
11. ตรวจสอบความก้าวหน้า พร้อมทั้งพิจารณาข้อเสนอแนะที่แจ้งให้ทราบ

แบบทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกนำข้อความในกรอบสี่เหลี่ยม เดิมลงในช่องว่างของแต่ละข้อให้
ถูกต้องสัมพันธ์กัน มีจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน

จังกอบ	ฤชา	ส่วย	อากร	ผ้าแพร ปืน กระสุนดินดำ
โปรตุเกส	ฝรั่งเศส	หัตถกรรม	กรมคลัง	เกษตรกรรม
การเก็บค่าธรรมเนียมจากราษฎร และการค้าในพระคลังสินค้า				พระคลังสินค้า

1. ประชาชนส่วนใหญ่ในสมัยอยุธยาประกอบอาชีพ.....
2. หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศในสมัยอยุธยา
คือ.....
3. ชาติดะวันตกแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับอยุธยา คือ.....
4. รายได้หลักของอาณาจักรอยุธยาได้จาก.....
5. ค่าธรรมเนียมที่ทางราชการเรียกเก็บจากราษฎรที่มาติดต่อขอรับบริการของรัฐ เรียกว่า.....
6. รายได้ที่เกิดขึ้นจากการเรียกเก็บผลประโยชน์บางส่วน จากการประกอบอาชีพของราษฎร
เรียกว่า.....
7. ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากด่านทั้งทางบก และทางน้ำ โดยเรียกเก็บเป็นค่าผ่านด่าน เวลาที่
ราษฎรนำสินค้าไปขาย เรียกว่า.....
8. รายได้ที่เกิดจากสิ่งของที่รัฐได้รับจากคนบางกลุ่มที่ส่งมาทูลพระคลังแทนการสละแรงงาน
ให้กับทางราชการ เรียกว่า.....
9. สินค้าที่ผูกขาดโดยพระคลังสินค้าในสมัยอยุธยา ได้แก่.....
10. สินค้าที่อยุธยาสั่งซื้อจากต่างประเทศ ได้แก่.....

ใบความรู้ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ

ด้วยทำเลที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำ โดยมีแม่น้ำล้อมรอบ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก ทำให้อยุธยากลายเป็นอู่ข้าวอู่น้ำ และเป็นศูนย์กลาง การคมนาคม การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญ เศรษฐกิจสมัยอยุธยาขึ้นอยู่กับอาชีพหลัก 3 ประการ คือ เกษตรกรรม หัตถกรรม และการค้าขาย

1. เกษตรกรรม

ในสมัยอยุธยาประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก และเนื่องจากกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำ จึงเหมาะแก่การเพาะปลูก ได้แก่ การทำนา การทำสวน เช่น สวนมะพร้าว หมาก มะม่วง และผลไม้อื่นๆ การทำไร่ เช่น ไร่ฝ้าย อ้อย พริกไทย กระเทียม เป็นต้น มีเสนาบดีกรมนาทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการทำนา และการเพาะปลูกต่างๆ รวมทั้งจัดเก็บภาษีทางจากราษฎรที่ทำนา เพื่อสะสมไว้เป็นเสบียงหลวงสำหรับใช้ในราชการแผ่นดินหรือในเวลาที่มียศสงคราม

นอกจากนี้ มีคนไทยบางกลุ่มประกอบอาชีพหาของป่า เช่น หนังสัตว์ ไม้ฝาง ไม้กฤษณา กานพลู รังนก นอแรด ยางสน น้ำมันสน ซึ่งเป็นผลผลิตที่ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายในกรุงศรีอยุธยามีความต้องการอย่างมาก ในบางหัวเมืองจะนำผลผลิตเหล่านี้มาถวายเป็นเครื่องราชบรรณาการก็ได้

2. หัตถกรรม

หัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมส่วนใหญ่มุ่งเน้นการบริโภคในประเทศ ทำกันในครัวเรือน อาศัยวัสดุที่มีตามธรรมชาติ โดยอาศัยความรู้ภูมิปัญญาที่สั่งสมมา ฝีมือ และความชำนาญได้แก่ เครื่องใช้ครัวเรือน เช่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักสาน เครื่องเหล็กเพื่อการเกษตร เช่น มีด จอบ เสียม เป็นต้น ที่เป็นอุปกรณ์การงานและอาวุธ เช่น มีด ดาบ ที่มีชื่อเสียง คือ มีดของหมู่บ้านอรัญญิก เครื่องปั้นดินเผา การต่อเรือ เพื่อการคมนาคม การประมง การบรรทุกสินค้า

3. การค้าขาย

ลักษณะการค้าขายในสมัยอยุธยา แบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การค้าขายภายในประเทศ แต่ละครอบครัวจะผลิตสิ่งของที่เป็นให้เพียงพอต่อการกินการใชีวิตประจำวัน หากผลิตมากก็จะนำออกค้าขายแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่นๆ การใช้เงินตราในการซื้อขายยังมีอยู่น้อย สำหรับในเขตราชนานี้ยังมีการขนส่งสินค้าจากหัวเมืองเข้ามาขายที่กรุงศรีอยุธยาเพื่อส่งไปยังต่างประเทศอีกต่อหนึ่ง ตลาดในกรุงศรีอยุธยามีหลายรูปแบบ เช่น ตลาดเรือ โดยมีการขายสินค้าในเรือ ตลาดบนบกอยู่ริมแม่น้ำรอบกรุงทั้งในกำแพงเมืองและนอกกำแพงเมือง เป็นเรื่องการค้าระดับท้องถิ่น ตลาดป่า เป็นที่รวมของคนซึ่งผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง และขายสินค้าชนิดนั้น

3.2 การค้าขายกับต่างประเทศ ที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาสะดวกต่อการคมนาคมทางน้ำ ดังนั้น อาณาจักรที่อยู่ทางเหนือขึ้นไป คือ ล้านนา และสุโขทัย จำเป็นต้องผ่านกรุงศรีอยุธยาเพื่อออกสู่ทะเล ทำให้กรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้า กรุงศรีอยุธยาจึงมีอาชีพค้าขายเป็นอาชีพหลักอีกอาชีพหนึ่ง

สินค้าออกของอยุธยาที่เป็นที่ต้องการของต่างประเทศ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) สินค้าทางการเกษตร เช่น ข้าว เหลือง เครื่องเทศ น้ำตาล ฯลฯ
- 2) สินค้าประเภทของป่า เช่น ไม้หอม ไม้สัก ไม้ฝาง สัตว์ป่า

การค้าขายกับต่างประเทศ ระยะแรกๆ มีลักษณะค่อนข้างเสรี พ่อค้าต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อค้าขายส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าเอเชียด้วยกัน เช่น จีน ญี่ปุ่น

ในระยะต่อมาการค้ากับต่างประเทศดำเนินการโดยพระมหากษัตริย์ ขุนนางผ่านหน่วยงานที่เรียกว่า **"พระคลังสินค้า"** ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ชาวต่างชาติจะซื้อขายสินค้าโดยตรงจากราษฎรไม่ได้ ต้องติดต่อผ่านพระคลังสินค้า

กรุงศรีอยุธยาเริ่มติดต่อค้าขายกับประเทศตะวันตกชาติแรก คือ โปรตุเกส ซึ่งเข้ามาติดต่อค้าขายในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 หลังจากนั้นก็มี การติดต่อกับประเทศ สเปน ฮอลันดา อังกฤษ เดนมาร์ก และฝรั่งเศส ที่เข้ามาติดต่อค้าขายตามลำดับ ทำให้การติดต่อค้าขายกับต่างประเทศขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง

สินค้าที่อยุธยาส่งซื้อจากต่างประเทศ เช่น ผ้าแพร ผ้าลายทอง เครื่องเหล็ก อาวุธ ได้แก่ กระสุนดินดำ ปืน ปืนใหญ่

ดังนั้นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในสมัยอยุธยาจึงขึ้นอยู่กับ การค้าขายกับต่างประเทศ และจากการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศส่งผลให้อยุธยามีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการค้า และวิทยาการสมัยใหม่ เช่น ได้รับความรู้จากพ่อค้าจีนในการต่อเรือสำเภา ได้รับความรู้จากชาติตะวันตกเกี่ยวกับวิธีการรบ อาวุธ การสร้างป้อมปราการ เป็นต้น

รายได้ของอยุธยา

กรุงศรีอยุธยามีรายได้ที่สำคัญดังนี้

1. รายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมจากราษฎร มี 4 ลักษณะดังนี้

1.1 จังกอบ คือ รายได้ที่เกิดขึ้นตามด่านขนอนทั้งทางบก และทางน้ำ โดยเรียกเก็บเป็นค่าผ่านด่านเวลาที่ราษฎรนำสินค้าไปขาย เก็บตามอัตราขนาดของยานพาหนะที่บรรทุกสินค้า

1.2 อากร คือ รายได้ที่เกิดจากการเก็บผลประโยชน์บางส่วนจากการประกอบอาชีพต่างๆ ของราษฎร เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน

1.3 ส่วย คือ รายได้ที่เกิดจากสิ่งของที่รัฐได้รับจากบุคคลบางกลุ่มที่ส่งสิ่งของมาให้ทูลพระคลังแทนการสละแรงงานให้กับทางราชการ ซึ่งต้องถูกเกณฑ์มาทำงานทุกปี

1.4 ฤชา คือ รายได้จากค่าธรรมเนียมที่ทางราชการเรียกเก็บจากราษฎรที่มาติดต่อขอรับบริการจากรัฐ หรือการที่รัฐต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรบางคนเป็นรายกรณี

2. รายได้จากการค้าในพระคลังสินค้า ถือเป็นรายได้ที่สำคัญของอาณาจักรอยุธยา

พระคลังสินค้าได้กำหนดสินค้าบางชนิดเป็นสินค้าต้องห้าม เช่น ไม้กฤษณา ไม้จันทร์ ไม้หอม ไม้สัก เกลือ ข้าว งาช้าง ดีบุก โดยไม่อนุญาตให้พ่อค้าเอกชนทำการซื้อขายสินค้าต้องห้ามเหล่านี้โดยตรงกับต่างประเทศ พระคลังสินค้าจะผูกขาดการซื้อขายสินค้าจากประชาชนและส่งสินค้าไปขายยังต่างประเทศอีกต่อหนึ่ง ก่อให้เกิดกำไรจากการค้าขายของพระคลังสินค้า และกลายมาเป็นรายได้ของแผ่นดินอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการแต่งสำเภาหลวงไปค้าขายยังเมืองต่างๆ และนำสินค้าจากเมืองต่างๆ กลับมาจำหน่ายให้แก่ราษฎรภายในอาณาจักร

ไม้ฝาง

ไม้กฤษณา

เครื่องเคลือบ

ใบกิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง

1. กิจกรรมต่อไปนี้จะใช้เวลาในการเรียนรู้ 60 นาที
2. นักเรียนรวมกลุ่มศึกษาเนื้อหาในใบความรู้ที่ 3 พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ
3. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนสรุปเนื้อหาจากการอ่าน และเล่าเรื่องที่ละคนให้สมาชิกในกลุ่มคนอื่นๆ ฟัง โดยให้เวลาในการเล่าเรื่องคนละ 3 นาที
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามจากใบกิจกรรมที่ 1
5. นักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับพัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

คำถามกิจกรรมที่ 1

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา.....
.....
.....
2. จากที่ได้ศึกษาเนื้อหาพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา นักเรียนคิดว่าจะช่วยกันสืบทอดอาชีพของคนไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาให้สืบทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันได้อย่างไร.....
.....
.....
3. ที่ตั้งอาณาจักรอยุธยามีผลต่อเศรษฐกิจในสมัยอยุธยาหรือไม่ อย่างไร.....
.....
.....

4. เศรษฐกิจสมัยอยุธยาขึ้นอยู่กับอาชีพใดบ้าง.....
.....
.....
.....
5. ประชาชนส่วนใหญ่ในสมัยอยุธยาประกอบอาชีพใดบ้าง.....
.....
.....
.....
6. การทำหัตถกรรมในสมัยอยุธยานิยมทำในลักษณะใดบ้าง และวัสดุที่ใช้นำมาจากที่ใด.....
.....
.....
.....
7. หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศในสมัยอยุธยา คือ.....
.....
.....
.....
8. ชาตินะวันตกชาติแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายในสมัยอยุธยา คือชาติใด.....
.....
.....
.....
9. รายได้หลักของอาณาจักรอยุธยาได้จากอะไรบ้าง.....
.....
.....
.....
10. ค่าธรรมเนียมที่ทางราชการเรียกเก็บจากราษฎรที่มาติดต่อรับบริการของรัฐ เรียกว่าอะไร.....
.....
.....
.....

11. ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากด้านขนอนทั้งทางบก และทางน้ำ โดยเรียกเก็บเป็นค่าผ่านด้านเวลา
ที่ราษฎรนำสินค้าไปขาย เรียกว่าอะไร.....

.....

12. รายได้ที่เกิดจากการเรียกเก็บผลประโยชน์บางส่วน จากการประกอบอาชีพของราษฎร
เรียกว่าอะไร.....

.....

13. รายได้ที่เกิดจากสิ่งของที่รัฐได้รับจากคนบางกลุ่มที่ส่งมาทอ้งพระคลังแทนสละแรงงานให้กับ
ทางราชการ เรียกว่าอะไร.....

.....

14. สินค้าต้องห้ามในสมัยอยุธยา ที่ผูกขาดการซื้อขายโดยพระคลังสินค้า ได้แก่ อะไรบ้าง.....

.....

ทำกิจกรรมให้เสร็จแล้วมาเล่นกันนะ

เฉลยใบกิจกรรมที่ 1

เฉลยคำถามกิจกรรมที่ 1

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา

แนวตอบ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว สถานที่ตั้งของอาณาจักรอยุธยาที่มีการคมนาคมสะดวก ที่มีแม่น้ำล้อมรอบ และออกทะเลได้ง่าย

2. จากที่ได้ศึกษาเนื้อหาพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา นักเรียนคิดว่าจะช่วยกันสืบทอดอาชีพของคนไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาให้สืบทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันได้อย่างไร

แนวตอบ อาชีพเกษตรกรรม – ให้ความรู้ด้านการปลูกข้าวกับชาวนาที่ช่วยให้ชาวนาได้ผลผลิตมากขึ้น อาชีพหัตถกรรม – รวมกลุ่มแม่บ้านที่ต้องการทำหัตถกรรม และช่วยส่งเสริมการขาย อาชีพค้าขาย – อนุรักษ์อาชีพค้าขายที่เป็นอาชีพดั้งเดิมของคนไทย เช่น ขนมไทย อาหารไทย

3. ที่ตั้งอาณาจักรอยุธยามีผลต่อเศรษฐกิจในสมัยอยุธยาหรือไม่ อย่างไร

แนวตอบ มีผลต่อเศรษฐกิจของอยุธยา เพราะที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำ โดยมีน้ำล้อมรอบ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก ทำให้อยุธยากลายเป็นอยู่ข้าวอู่น้ำ และเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญ

4. เศรษฐกิจสมัยอยุธยาขึ้นอยู่กับอาชีพใดบ้าง

แนวตอบ เกษตรกรรม หัตถกรรม และการค้าขาย

5. ประชาชนส่วนใหญ่ในสมัยอยุธยาประกอบอาชีพใดบ้าง

แนวตอบ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา และทำสวน

6. การทำหัตถกรรมในสมัยอยุธยานิยมทำในลักษณะใดบ้าง และวัสดุที่ใช้มาจากที่ใด

แนวตอบ ใช้สำหรับการบริโภคในประเทศ ทำกันในครัวเรือน ใช้วัสดุที่มีตามธรรมชาติ โดยอาศัยภูมิปัญญาที่สั่งสมมา ฝีมือ และความชำนาญ เช่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักรสาน

7. หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศในสมัยอยุธยา คือ

ตอบ พระคลังสินค้า

8. ชาตินะวันตกชาติแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายในสมัยอยุธยา คือชาติใด **ตอบ** โปรตุเกส

9. รายได้หลักของอาณาจักรอยุธยาได้จากอะไรบ้าง

ตอบ รายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมจากราษฎร
รายได้จากการค้าในพระคลังสินค้า

10. ค่าธรรมเนียมที่ทางราชการเรียกเก็บจากราษฎรที่มาติดต่อรับบริการของรัฐ เรียกว่าอะไร

ตอบ ฤชา

11. ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากด่านขนอนทั้งทางบก และทางน้ำ โดยเรียกเก็บเป็นค่าผ่านด่านเวลา
ที่ราษฎรนำสินค้าไปขาย เรียกว่าอะไร ตอบ จังกอบ

12. รายได้ที่เกิดจากการเรียกเก็บผลประโยชน์บางส่วน จากการประกอบอาชีพของราษฎร
เรียกว่าอะไร ตอบ อากร

13. รายได้ที่เกิดจากสิ่งของที่รัฐได้รับจากคนบางกลุ่มที่ส่งมาทอ้งพระคลังแทนสละแรงงานให้กับ
ทางราชการ เรียกว่าอะไร ตอบ ส่วย

14. สินค้าต้องห้ามในสมัยอยุธยา ที่ผูกขาดการซื้อขายโดยพระคลังสินค้า ได้แก่ อะไรบ้าง

ตอบ ไม่กฤษณา ไมจันทร ไม่หอม ไม่สั๊ก เกลือ ข้าว งาม้าง ดิบก

เป็นไงบ้างครับ ทำถูกต้องไหมครับ

แบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 3
เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกนำข้อความในกรอบสี่เหลี่ยม เติมลงในช่องว่างของแต่ละข้อให้
ถูกต้องสัมพันธ์กัน มีจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน

จังกอบ	ฤชา	ส่วย	อากร	ผ้าแพร ปืน กระสุนดินดำ	
โปรตุเกส	ฝรั่งเศส	หัตถกรรม	กรมคลัง	เกษตรกรรม	ไม้กฤษณา ไม้จันทน์
การเก็บค่าธรรมเนียมจากราษฎร และการค้าในพระคลังสินค้า				พระคลังสินค้า	

1. ประชาชนส่วนใหญ่ในสมัยอยุธยาประกอบอาชีพ.....
2. หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศในสมัยอยุธยา
คือ.....
3. ชาติดะวันตกแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับอยุธยา คือ.....
4. รายได้หลักของอาณาจักรอยุธยาได้จาก.....
5. ค่าธรรมเนียมที่ทางราชการเรียกเก็บจากราษฎรที่มาติดต่อขอรับบริการของรัฐ เรียกว่า.....
6. รายได้ที่เกิดขึ้นจากการเรียกเก็บผลประโยชน์บางส่วน จากการประกอบอาชีพของราษฎร
เรียกว่า.....
7. ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากด่านทั้งทางบก และทางน้ำ โดยเรียกเก็บเป็นค่าผ่านด่าน เวลาที่
ราษฎรนำสินค้าไปขาย เรียกว่า.....
8. รายได้ที่เกิดจากสิ่งของที่รัฐได้รับจากคนบางกลุ่มที่ส่งมาทอ้งพระคลังแทนการสละแรงงาน
ให้กับทางราชการ เรียกว่า.....
9. สินค้าที่ผูกขาดโดยพระคลังสินค้าในสมัยอยุธยา ได้แก่.....
10. สินค้าที่อยุธยาสั่งซื้อจากต่างประเทศ ได้แก่.....

เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 3 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาด้านเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกนำข้อความในกรอบสี่เหลี่ยม เดิมลงในช่องว่างของแต่ละข้อให้
ถูกต้องสัมพันธ์กัน มีจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน

จังกอบ	ฤชา	ส่วย	อากร	ผ้าแพร ปืน กระสุนดินดำ	
โปรตุเกส	ฝรั่งเศส	หัตถกรรม	กรมคลัง	เกษตรกรรม	ไม้กฤษณา ไม้จันทน์
การเก็บค่าธรรมเนียมจากราษฎร และการค้าในพระคลังสินค้า				พระคลังสินค้า	

1. ประชาชนส่วนใหญ่ในสมัยอยุธยาประกอบอาชีพ เกษตรกรรม
2. หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศในสมัยอยุธยา คือ พระคลังสินค้า
3. ชาติดะวันตกแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับอยุธยา คือ โปรตุเกส
4. รายได้หลักของอาณาจักรอยุธยาได้จาก การเก็บค่าธรรมเนียมจากราษฎร และการค้าในพระคลังสินค้า
5. ค่าธรรมเนียมที่ทางราชการเรียกเก็บจากราษฎรที่มาติดต่อขอรับบริการของรัฐ เรียกว่า ฤชา
6. รายได้ที่เกิดขึ้นจากการเรียกเก็บผลประโยชน์บางส่วน จากการประกอบอาชีพของราษฎร เรียกว่า อากร
7. ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากด่านทั้งทางบก และทางน้ำ โดยเรียกเก็บเป็นค่าผ่านด่าน เวลาที่ราษฎรนำสินค้าไปขาย เรียกว่า จังกอบ
8. รายได้ที่เกิดจากสิ่งของที่รัฐได้รับจากคนบางกลุ่มที่ส่งมาทูลพระคลังแทนการสละแรงงาน ให้กับทางราชการ เรียกว่า ส่วย
9. สินค้าที่ผูกขาดโดยพระคลังสินค้าในสมัยอยุธยา ได้แก่ ไม้กฤษณา ไม้จันทน์
10. สินค้าที่อยุธยาสั่งซื้อจากต่างประเทศ ได้แก่ ผ้าแพร ปืน กระสุนดินดำ